

והמתפלל אף ורק בעדו דומה לאדם שבשעת סכנה למדינה יסתפק בתקון ביתו הוא ואינו רוצה להשתתף עם אנשי המדינה בתקון חומותיהם. אדם כזה הוצאתו מרבה וסכנתו מתמדת, ואלו האיש המשתתף עם הצבור הוצאתו מועטת ובטחונו מרבה. - כי את אשר לא הספיק האחד לעשות בא האחר ומשלימו; - וכך תעמד המדינה על השלמות הגדולה ביותר האפשרית לה, וכל אנשיה יהיו נהנים מברכותיה על ידי הוצאה מועטת, והכל לפי החק ומתוך הסכמה. - כך קורא אפלטון את ההוצאה לפי החק: השתתפות החלק בכלי. ומשעה שהיחיד מתעלם מהיותו חלק בכל, זאת אומרת, מחובתו לעבד למען תקן הצבור שהוא חלק ממנו, ומחליט לחסוף תועלתו לו לעצמו, חוטא הוא לפלל וביחוד לנפשו. פי היחיד בקרב הצבור הוא כאבר יחיד בכללות הגוף: שכן אלו היתה הזרוע מונעת את דמה בשעה שיש צורך בהקנתו, היתה הגוף קלה והזרוע קלה עמו. אכן ראוי לו ליחיד לסבל אף את מר המות למען הצלת הכלל. אף לפחות צריך היחיד לחשב על חלקו בכלל. - למען יתן תמיד חלקו ולא יתעלם ממנו

כוכב, י, ז, י

"פרשת העבור" (9)

ענין זה דומה ל"תפילה קצרה" הנאמרת בשעת סכנה. בגמרא נמצאות שתי נוסחאות: נוסחה אחת שנקבעה להלכה⁹⁵, ונוסחה נוספת המוזכרת במשנה: "ההולך במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה ואומר: הושע ד' את עמך את שארית ישראל, בכל פרשת העבור, יהיו צרכיהם לפניך. ברוך אתה ד' שומע תפלה"⁹⁶. יש כאן התרוממות אידיאליסטית להצלת כל כלל-ישראל: "את עמך את שארית ישראל". אבל המילים "בכל פרשת העבור" אינן כל-כך ברורות, וגם חז"ל התלבטו בהבנתן: "מאי פרשת העבור? - אפילו בשעה שהם עוברים על דברי תורה, יהיו כל צרכיהם לפניך"⁹⁴. לכאורה זו בקשה חצופה! אפילו יהודים שפורשים מדברי תורה לדבר עבירה, ולמשל, יש להם חשק לאכול חזיר, תספק צרכיהם? ברגע שיהודי נמצא בסכנה וצועק להצלה, הוא מתפלל שד' יהיה "מסייע לדבר עבירה"?! אלא צריך להבין שאדם הנמצא בסכנה צריך להזכיר את זכויותיו - מצוות ומעשים טובים. אבל לפעמים הצרה כל-כך גדולה שזכויות אלה אינן מספיקות. אז הוא נסמך על זכות סבים וסבות, הוא מתפלל שזכות אבות תגן עליו. אבל לפעמים גם זה אינו מספיק. בגמרא שבת מסופר על דור שבו המשברים הרוחניים הגיעו עד כדי-כך שתמה זכות אבות⁹⁷, אין יותר הגנה מצד זכות אבות. אז הוא נשען על הזכות הנצחית של כלל-ישראל, על "ברית אבות" שלא תמה⁹⁸, הברית שבין ד' לכלל-ישראל: "שמנו קראת בשמך"⁹⁹. בברית הזאת ובשייכות הזאת לא יעלה על הדעת שיקרה מצב של רפיון. היא עובדה מציאותית שלא תוכל להתבטל, קשר טבעי שלא יוכל להנתק אפילו בשעה "שפורשים לדבר עבירה"¹⁰⁰. על זה נשען היהודי בתפילתו בשעת סכנה, ויהיו אשר יהיו מדרגתו ומצבו הרוחני¹⁰¹. זאת מציאות קוסמולוגית טבעית שאין לה ביטול, כפיית הר כניגית¹⁰².

לחיות הכי טוב - גי' א"ת - ז' 173

ומעלת תפלת הצבור משלשה טעמים. הראשונה מלד עניני הקדושה שאינם נחמרים בפחות מעשרה. ולזה אפשר שכיון דוד נחמרו (ההלים נ"ה) אשר יהיו נמתיק סוד צבית חלסים נהלך ברגש, "הכוונה כי הדברים של קדושה שאינם נחמרים בפחות מעשרה הוא לסבת מעלת סוד ועלם שיש בהם בקדושת ה', שעל זה חיו ראוי להזכיר רמז הקדושה כי חס בצבור ולא ביחיד. ולזה אמר מה שאני משתדל ללכת לבית חלסים ברגש, כלומר בקבוצ בני אדם הוא לסבת שנמתיק סוד הקדושה יחדיו כי בפחות מעשרה לא נוכל להשיג רמז מתק העיניים ההם: המעם הב' נכ בתפלה שאין בה דבר של קדושה האנייה רבים, עס כל זש יש בה מעלה צהיורה נחמרה רבים או בשעה שרבים מתפללים כמו שביארנו (תורת כהנים פ' בחקותי) מפני שאינו דומה מועטים העושים את המלוא למרובים העושים את המלוא, כי היא מתעלית יותר הרבה המעם השלישי כי תפלת היחיד צהיורה בלתי סגונה או בלתי נחמרה צכוונה חונה מקובלת כלל, וכשחמרה רבים לפעמים מתקבל בזכות תפלת הרבים, כי חפילו להוציא היחיד נגרר אחר הרוב, וחפילו הוא לדיק לפעמים חין תפלתו נשמעת לסבת הרבים שאינם סגונים,

כיון אלונייה אמריה, פין יד

במלים אחרות: המספר עשרה הוא המספר היסודי הגדול ביותר, ולכן רק הימנו והלאה מתחילה המסגרת של עדה, כלומר: של כלל, תחת אשר לפני כן היה כאן רק ענין של יחידים. ורק מסגרת של כלל היא כלי למלכות. וכל כלל שמאחד אותו ענין של תפלה וקדושה בהפנית הלב לשמים, עליו ניתן לומר: "שכינה עמהם". הוא באמת כלי למלכות שמים. ולכן אדם שמתפלל עם הצבור הריהו כנכנס למקדש מלך ועיר מלכותו.

ידיעה זו חשובה היא מאד בשביל הרגשת המתפלל, למען יעלה וירום בעיניו ערכה של תפלת הצבור. כי כל יחיד ידע שבהשלימו את מנין העשרה הוא יוצר עדה לאלקים. הוא עושה כלי להשראת השכינה. מלטרין למלכו של עולם. וכשם שעשרת המרגלים נתבעו לא רק על עצם החטא של הוצאת דבה על ארץ הקודש, אלא גם - ובהדגשה יתירה - על עשותם עדה רעה. כך שכרם של עשרה מישראל המתכנסים לדבר שבקדושה הוא לא רק על עצם מעשה הטוב שהם עושים, אלא גם על עשותם עדה טובה. עדה להשראת השכינה. "עדת א"ל".

מצנה וזן - א"ל

גודר פרצות ישראל הוא יגדור את הפרצה הזאת מעלינו וכו'. לגדור פרצת השלימות, הנחסרת מתוך תגבורת הרע, אפשר במדת הדין, ע"י מוסר של עונשים, ואפשר ע"י רחמים רבים של סיוע גדול להיטיב את הלב ולטהר את הנפש. על כן יבקש הנגוע בשבט אלוה, שלא יוסיף עוד לדאבה, ופרצותינו יגדור השי"ת ברחמים, לטהר לבבנו אליו לעבדו באהבה, מהכרה אמיתית אל הטוב והשלימות. אמנם כל אדם הוא מעורב עם הכלל, ובהיות אצלו איזה חסרון בענינו או במצבו, החמרי או הרוחני, לבד מה שהוא נוגע לו לעצמו מוכרח להסתעף מזה ג"כ חסרון כללי. וכן שלמות האדם היא, שגם בעת צר לו לא ישכח את חיי הכלל ויצטער ג"כ על החסרון הכללי המגיע מחסרונו הפרטי, וישפך שיה ג"כ לתקון הכללי ע"י תקונו הפרטי, ויהי זה יקר וחשוב בעיניו כתקנת עצמו. כי באמת כל אדם ביחשו אל הכלל הוא יותר חזק המציאות מאשר ביחשו רק לענינו הפרטי לבדו. על כן בבקשו על גדירת פרצותיו ישתף נפשו בהדי ציבור לזכור גדירת פרצות כלל עם ד', בית ישראל כולו, ואז בהמשכו עם הצבור בכל פנותיו בקדושת הכלל להנהגה מעולה, של מצב מוסרי נעלה, שלא יהי צריך עמה שפטים, שנכונו רק ללצים ולכסילים, המתהלכים לרוח תאותם הנפרדת, - ובכח הרבים הגדול מאד ראוי הוא ביותר לרחמים.

אלו נאני תא מן א"ל

ואר"י ג' דברים מאריכין ימיו ושנותיו של אדם, ואלו הן המאריך בתפלתו, והמאריך בשולחנו והמאריך בכיה"כ. האדם צריך תמיד שירכש לעצמו המדה הנכונה שאף שיכוין דעתו לאיזה ענין נשגב מאד לפי כשרונו ושלימות נפשו בתורה חכמה ויראת ד', מ"מ ישתדל ששום שאיפה לא תזיק לשאיפות אחרות שהם לפי ההשקפה הראשונה [נראות] כמתנגדות לה, כ"א צריך שיהי פונה לכל צדדי השלימות. והמטרה היותר גדולה לא תקטין אצלו את הערך של מטרה היותר נמוכה אם אך נצרכת היא עכ"פ לכלל עניני האדם. והנה ראש לכל צרכי האדם המה עניני הרוחניות מעלתו ויחשו אל קרבת אלהים, שהיא תכלית כל החמודות. אבל עם התאמצו להיות קונה דבקות אלהי ומעמד רוחני נשגב שבאה ע"י האריכות בתפילה כראוי לה, לא יקטנו בעיניו צרכי האדם הגשמיים לענין הטובה הכללית של הנדיבות שצריכה להיות נכנסת בתחום צרכים הגשמיים של כל עני ונקלה, שאף בהיותו מתהלך במעוף שכלו למעלות רמות אלהיות, ידע שישנם אנשים רבים עטופי רעב וסובלים עוני ומחסור

אלו אלה - גריכא תא - פין יד

כיון אלונייה אמריה, פין יד